

העולם טרם הגיע אל שלמותו

היום השמיני למילואים היה יום עליון מאוד, שבו החלה העבודה במשכן, שהיא למעשה היעד העליון של בריאת שמים וארץ. ביום זה תוקן החטא הקדמוני, ובאו העולמות לתכלית שלמותם וייעודם.

עיקר חטאו של אדם הראשון היה בכך שסילק את השכינה מהארץ, וביום זה חזרה השכינה לשכון בארץ. כך שלמעשה יום זה הוא תכלית כל המהלך שהחל מאבותינו הקדושים, אברהם יצחק ויעקב, אשר כל מעשיהם היו מכוונים להחזרת השכינה לארץ. נמצא שביום זה, היום השמיני למילואים, הגיע העולם לתכליתו, כשחזרה השכינה לדור באורח קבע בעם ישראל, בהשראת השכינה במשכן. בזאת אף תוקן חטא העגל, וממילא שוב לא נותר לישראל אלא להיכנס לארץ, ולעלות אל תכלית תיקון כל העולמות.

העולם בא לתיקונו השלם, לא היה צורך בסדר העבודה וכפרת העוונות. אלא שמיתתם הוכיחה שלא תוקן הכול, ולא באו העולמות לשלמותם. על כן צריך לתקן סדר תיקון וזיכוך בכל שנה ושנה, למען טהר את ישראל, להביאם אל המדרגה העתידה להם, אל התיקון השלם.

חטא נדב ואביהוא הראה שעדיין ישנה אחיזה לזוהמת הנחש. לכן נוסד סדר עבודת ביום הכיפורים, שעשוי בדוגמת סדר העבודה של ימי המילואים, אלא שנוספו בו עוד עניינים לתיקון. בזאת אומרת לנו התורה כי לא בפעם אחת יבוא הכול לתיקונו, אלא התיקון יתפרט מעתה לכפרה בכל דור ודור, מדי שנה בשנה, עד שיבוא העולם אל שלמותו.

אלא שמיד לאחר מכן בא מות נדב ואביהוא, בהקריבם אש זרה לפני ה' ובמיתתם לפני ה', ולכל בית ישראל היה זעזוע נורא במיתתם. נדב ואביהוא היו אנשי ציבור, ולכן מיתתם לא היתה עניין פרטי בלבד, אלא ביטוי לכך שעדיין המציאות לא הגיעה לתיקונה השלם. אף שנראה היה שהכול הגיע לתיקונו, הוברר על ידי מעשיהם ומיתתם שלמעשה אין העולמות בתכלית עילויים, ונותרו עוד עניינים שצריכים תיקון. הרי אילו הכול היה בתכלית תיקונו, אזי לא היה מתרחש מאורע קשה כזה, ולא היו מתים קדושים אלו.

זוהי הסיבה העמוקה שהציווי על יום הכיפורים וסדר עבודת כהן גדול ניתן מתוך ההקשר של נדב ואביהוא, "אֲחֵרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן" (ויקרא טז א). אילו היה

מאכלות אסורות, והסיבה העמוקה לצורך לאכול

איסור מאכלות אסורות מעלה שאלה גדולה, מדוע יש בעלי חיים שאכילתם נאסרה. אולם למעשה, כדי להבין את עומק העניין יש לשאול שאלה יסודית יותר - למה בכלל נבראנו עם הצורך לאכול? זו שאלה שאיננו מורגלים לשאול, כי הדברים הטבעיים נתפסים אצלנו כמובנים מאליהם. אבל אם נצא מגבולות העולם הזה אל המחשבה האלהית בעת יצירת האדם, אז נתעורר לשאול מדוע נבראנו באופן זה ולא אחרת. מדוע רצה ה' שקיומו של האדם יהיה תלוי באכילה?

למעשה, האכילה היא פעולת התאחדות בין המאכל ובין מי שאוכלו. יש לדעת כי המאכלים, כמו כל שאר הנבראים הגשמיים, אמנם נראים כגופים שמורכבים רק מאטומים חומריים, אך באמת בכל אחד מהם יש נקודת חיות אלהית, שהיא הגרעין העמוק ביותר שלו. כמו שה'אני' של האדם הוא עמוק מגופו הפיזי, כך לכל נברא יש ניצוץ רוחני, 'אני', שהוא הגרעין האמיתי של הנברא.

האיחוד בין האדם למדרגות שתחתיו צריך להיות מדויק, לכן לא ניתן לאכול כל דבר. כמו שיש חיבורים מזיקים ברובד הגופני, כמו שתיית אקונומיקה שמזיקה לגוף, כך גם ברובד ההשפעה הרוחנית. האכילה פועלת רבות על מהות האדם, שכן היא בונה ממש את בסיס אישיותו. אילו האכילה הייתה פעולה גשמית בלבד, לא היה מובן מדוע לאסור מאכלים מסוימים, אך דווקא מפני שלאכילה יש השפעה רוחנית עמוקה, צריך להיזהר בה מאוד. התורה פותחת את עינינו להביט לעומק ההווה הרוחנית של בעלי החיים, ומורה לנו אילו מהם שייכים להיכלל בהווה שלנו.

שנזכר לשמור פינו, באכילתנו ובדיבורנו, אמון.

במובן זה, באכילה יש שני מימדים - ברובד הגשמי, נוצרת אחדות בין החומר של המאכל ובין גופו של האדם, שנבנה מהאטומים של המאכל. ברובד הרוחני, נשמתו של האדם אוספת אליה ניצוצות אור שטמונים בפנימיות המאכל, וכוללת אותם בהווייתו. זה הסוד העמוק של האכילה, וזהו החיוב הגדול לברך ברכות הנהנין - כי בעוד שההתאחדות החומרית נעשית באכילה, ההתאחדות הרוחנית מתרחשת בעיקר בברכה.

מכאן שהאכילה גורמת לעילוי הנבראים - שכן כשהאדם אוכל פרי, הפרי עולה מדרגת צומח לדרגת אדם. לאחר מכן כשהאדם הוגה בתורה ועוסק במצוות, הוא מתרגם את הכוח הגופני שקיבל לחיות רוחנית, וכך המאכל הגשמי מסיים את מסלול התעלותו ונעשה כמלאך רוחני (ורמז לדבר - 'מאכל' אותיות 'מלאך'). זוהי הסיבה הפנימית מדוע האדם נברא עם הצורך לאכול - לא בשביל עצמו, אלא כדי שיכלול בתוכו את הנבראים שתחתיו יעלה אותם עמו.